

Югозападен университет „Неофит Рилски”

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове на гл. ас. д-р Мария Димитрова Анастасова за участие в конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ, по професионално направление 2.1. Филология (Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия – Американска литература), обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в Държавен вестник, бр. 57 от 4. 07. 2023 г.

Рецензент: проф. д.ф. н. Калина Лукова

Кандидат: гл. ас. д-р Мария Димитрова Анастасова

Гл. ас. д-р Мария Димитрова Анастасова завършва бакалавърска и магистърска степен, специалност “Английска филология“ в ЮЗУ „Неофит Рилски”. През 2017 г. защитава дисертационен труд на тема: „Съспенсът в два романа на Стивън Кинг и техните филмови адаптации“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

В ЮЗУ „Неофит Рилски” преподава от 2004 г. досега, като води часове по дисциплините Американска литература, Американско странознание, Британска литература на XIX век, Практически английски език, Превод и редактиране; Теория на художествения превод.

Участва в издаването на списание „Езиков свят” към ФФ на ЮЗУ „Неофит Рилски” като преводач и редактор.

В обявения конкурс за доцент по професионално направление 2.1. Филология (Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия – Американска литература), гл. ас. д-р Мария Димитрова Анастасова представя следните научни и научно-приложни трудове: две монографии, две учебни пособия, един учебник, 16 статии. С тази научна

продукция изпълнява националните минимални изисквания и критерии.

МОНОГРАФИИ

1. Anastasova, Maria (2019): *The Suspense of Horror and the Horror of Suspense*, Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing. ISBN-10: 1527518019; ISBN-13: 978-1527518018

2. Anastasova, Maria (2023): *Stephen King: New Reflections and Refractions*. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“, ISBN: 978-954-00-0326-9

Монографията *The Suspense of Horror and the Horror of Suspense* е на базата на защитения дисертационен труд. Съпоставителната проблематика се фокусира върху моделите за изграждането на съспенс в романите „Сиянието“ (1977) и „Кери“ (1974) на Стивън Кинг и техните филмови адаптации - „Сиянието“ (1980) с режисьор Стенли Кубрик, „Сиянието“ (1997) на Мик Гарис, „Кери“ (1976) на Брайън Де Палма и най-новата версия на „Кери“ (2013) с режисьор Кимбърли Пиърс. Усложненият, но прецизен аналитичен подход, води до типологизиране на съспенс мотиви и епизоди, както и на наративните техники, чрез които се конструират.

Приносен изследователски успех е идентификацията и систематизирането на три основни модела: Постепенно развиващи се съспенс мотиви, Кулминационни съспенс епизоди и Мини съспенс епизоди. Тяхното функциониране се обвързва с подробно и продуктивно изследване на наративни категории и техники: фокализатор и неговите реализации; паралелен монтаж; манипулация на времето чрез аналептични фрагменти и прекъсване на линейното разказване. За категориите ред, честота времевата продължителност са постигнати важни

наблюдения и изводи, особено по отношение на специфичните съспенс епизоди **сцена, забавяне и пауза**.

Изследването заявява своята значимост, като първото систематично изследване на съспенса и предлагането на иновативни модели за създаването му в два типа наратив – литературен и филмов.

В хабилитационния си труд, издаден като монография „Stephen king: new reflections and refractions“, Мария Анастасова продължава изследванията си върху творчеството на Стивън Кинг, като дефинира следната научна цел: „Настоящото изследване е да се концентрира именно върху тази ниша в критическия дискурс и да представи опит за изследване на романите, написани от Стивън Кинг между 2011 г. и 2021 г., т.е. това, което обобщаващо може да се нарече петото десетилетие, по примера на други учени (Magistrale, Reino), които изследват канона на Кинг в рамките на различните декади на кариерата му. Проучването обхваща конкретно романите *22 ноември 1963* (2011), *Джойленд* (2013), *Доктор Сън* (2013), *Мистър Мерцедес* (2014), *Възкресяване* (2014), *Който го намери, за него си е* (2015), *Край на дежурството* (2016), *Другият* (2018), *Институтът* (2019) и *По-късно* (2021).

Ще акцентирам върху структурата и анализационната парадигма, в която се разглежда канонът Кинг.

Монографичният труд включва увод, три основни глави и заключения. Първата глава демонстрира добрата литературнокритическа подготовка на Мария Анастасова при представянето на критически свод от най-новите публикации върху творбите на Кинг, очертаващи съвременни наблюдения на литературна критика по отношение на: фигурата на писателя в развитието на американската литература; съпоставки с други

писатели и открояване на формиращи влияния; психологически аспекти в изследванията; критики.

Втора и трета глава съдържат детайлен анализ на избраните романи в две основни изследователски посоки: новите протагонисти и новите антагонисти в прозата на Кинг от т.н. пето десетилетие.

Обект на проучване във втора глава са три категории протагонисти: мъжки, женски и детски персонажи. Изследователската идея е да се открие различният писателски маниер към трите групи, като нови творчески тенденции в диалекта като съвременен стил на Кинг. Съпоставките с по-ранни персонажи очертава нови рефракции.

Трета глава е фиксирана върху спецификата на злото в новите романи на Кинг. Анализът се базира върху творческите му предпочитания към идеи на Карл Юнг („Писателят не осъзнава какво всъщност пише, докато то не е завършено. Сякаш рисува картинка на тъмно и изведнъж осветлението ти показва какво всъщност си рисувал. Това ми изглежда доста юнгианска концепция. (...) Не мисли за темата. Нека темата сама създаде историята си.“) и разграничението, което Стивън Кинг прави между „вътрешното зло“ (което идва от хората) и „външното зло“ (опустошителна сила, заплашваща човечеството). Според М. Анастасова творбите на Кинг са „готическо отражение на реалния свят, чудовищата сме ние“.

Приносните наблюдения на М. Анастасова се свързват с промените в канона Стинг, като връзка с творчески елементи от миналото и адаптирането им в нова реалност: „Ако предходните десетилетия от писателската кариера на Стивън Кинг са доминирани от хорър и фентъзи, то последните му романи разкриват предпочитание към детективската история.

Джойленд, Мистър Мерцедес, Който го намери, за него си е и Краят на дежурството са в основата си криминални истории“.

Важен изследователски фокус са ритуалите на съзряването в действията на героите злодеи, които надхвърлят самото престъпление. Друго същностно наблюдение за промени в канона са героите в ролята на бащи сурогати, като възможност за преодоляване на травматично минало.

Мария Анастасова систематизира и други промени в късния канон: образът на детектива преобладава спрямо образа на писателя от по-ранните творби; жените са периферни образи и подкрепят героите в социалната им реабилитация. Акцентира се върху децата герои, като важна структура в художествената система на Кинг – по принцип те са свръхнадарени, проницателни, смели, с хибридна природа на дете и възрастен, но според новите творчески идеи на писателя трябва да контролират свръхестествените си възможности, защото са способни на зло. Според Мария Анастасова, това е алюзия за проблемната агресивност на съвременните деца.

Авторката изследва и парадигмата на злото в новите романи на Кинг, най-вече проявите на „вътрешното зло“, според юнгианската идея за тъмната сянка на човека. В съвременен смисъл се тълкува като тъмната страна на модерните технологии. Според Мария Анастасова, „класическото хорър клише за обитаваната от духове къща еволюира в обитаваната от духове машина“.

В романите на Кинг *Доктор Сън* и *Другият* образите на „външно зло“ – чудовища – също се променят, защото са аватари на тревожната ни реалност. В *22 ноември 1963* се отбелязва нова наративна тенденция – смесване на исторически факти с фикционални елементи.

Критика към съвременните медии се открива в новелата *Ако има кръв* (2020), защото героят журналист е демонично същество като Ел Куко. Към подобно тълкуване насочват думите на Кинг: „Чудовищата са реални и духовете са реални. Те живеят вътре в нас и понякога побеждават.“

В заключението на монографията Мария Анастасова обобщава прецизните си наблюдения, че романите на Стивън Кинг, публикувани между 2011 и 2021 г., комбинират различни жанрови форми, реалистични и фикционални образи.

Доказателство за отличната научноизследователска подготовка на авторката са идентифицираните за бъдещи изследвания върху творчеството на кратката проза на Кинг проблеми: наративните техники, интертекстуалните препратки, специфика на второстепенни герои и междутекстови влияния, психологически интерпретации, филмови версии.

Мария Анастасова е съавтор на университетски учебник със самостоятелна част: Anastasova, Maria (2012): Pre-Translation. In: Gergana Apostolova (Ed.), *Analyses*, Blagoevgrad, pp. 168-178. ISBN: 978-954-680-822-6

Тя е част от авторския колектив на две учебни пособия с текстове за превод: Anastasova, M., Bagasheva, M., Manova-Georgieva, Y., Chankova, Y., Kostadinova, D., Markova, Z., Andonova-Kalapsazova, E., Sakareva, Iv. (2021): *Practice Makes Perfect*. София: Викторииздат, ISBN: 978-619-91603-4-3; Apostolova, G., Boyadzhieva, E. (2006): *Translation Practice for Undergraduates of English and American Studies*. Blagoevgrad. ISBN-10: 954-680-397-9; ISBN-13: 978-954-680-397-9.

Мария Анастасова представя 15 научни статии, от които 4 по проблемите на дисертацията, и един отзив за събитие. Авторката се занимава с интересни аспекти на превода: литературният превод и стилът; буквалността в превода;

редакция на английския превод на научни текстове; съпоставителни изследвания (Идеята за злото място в разказа „Рухването на дома на Ашър“ на Едгар Алан По и в романа „Сиянието“ на Стивън Кинг) и други проблеми.

В справката за оригинални научни приноси Мари Анастасова коректно отбелязва научните си постижения. Хабилитационният труд е първото задълбочено изследване на новото творчество на Стивън Кинг в България по отношение на: най-новите тенденции в развитието на неговия канон и стил чрез аналитичното представяне на десет романа от петото му писателско десетилетие; типология на художествените образи; метафоричното противопоставяне на „външно зло“ и „вътрешно зло“; Съпоставителните статии *Captain Ahab and Jack Torrance in Their Darkness and Madness* (2023); *Puritan Projections in Nathaniel Hawthorne's "The Scarlet Letter" and Stephen King's "Carrie"* (2021); Идеята за злото място в разказа „Рухването на дома на Ашър“ на Едгар Алан По и в романа „Сиянието“ на Стивън Кинг (2020) са новаторски, защото търсят мястото на Стивън Кинг в развитието на американската литература.

Заклучение: Представените трудове на гл.ас д-р Мария Димитрова Анастасова имат висока научноизследователска и учебно-приложна стойност. Като преподавател тя е ангажирана със сериозна учебна дейност и активна работа със студентите.

Това ми позволява с убеденост да препоръчам на уважаемото Научно жури да избере Мария Димитрова Анастасова на академичната длъжност „доцент“ по обявения конкурс, Професионално направление 2.1. Филология (Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия – Американска литература)

24.X.2023 г.

Рецензент: проф. д.ф.н. Калина Лукова

South-West University “Neofit Rilski”

REVIEW

of the works submitted by Chief Assistant Professor Maria Dimitrova Anastasova, PhD, for her participation in the habilitation procedure for the academic position ASSOCIATE PROFESSOR in professional field 2.1. Philology (Literature of the Peoples of Europe, America, Africa, Asia and Australia – American Literature), announced by SWU ‘Neofit Rilski’ in State Gazette #57 dated 4 July 2023

Reviewer: Prof. Kalina Lukova, DSn

Candidate: Chief Asst. Prof. Maria Dimitrova Anastasova, PhD

Chief Asst. Prof. Maria Dimitrova Anastasova, PhD obtained her bachelor’s and master’s degrees in English Philology at South-West University “Neofit Rilski”. In 2017, she defended her PhD thesis entitled “Suspense in Two Novels by Stephen King and Their Film Adaptations” and was awarded the educational and academic degree “Doctor of Philosophy”.

The candidate has been teaching at South-West University “Neofit Rilski” since 2004 courses in American literature, American Studies, 19th Century British Literature, Practical English, Translation and Editing, and Literary Translation Theory.

She is a translator and editor at the academic journal *Orbis Linguarum* published by the Faculty of Philology at South-West University “Neofit Rilski”.

For the announced habilitation procedure in professional field 2.1. Philology (Literature of the Peoples of Europe, America, Africa, Asia and Australia – American Literature), Chief. Asst. Prof. Maria Dimitrova Anastasova, PhD has submitted the following academic and theoretic-practical works: two monographs, two workbooks, one textbook, 16 academic articles. With this scholarly output she covers the national minimum requirements and criteria.

MONOGRAPHS

1. Anastasova, Maria (2019): *The Suspense of Horror and the Horror of Suspense*, Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing. ISBN-10: 1527518019; ISBN-13: 978-1527518018
2. Anastasova, Maria (2023): *Stephen King: New Reflections and Refractions*. Blagoevgrad: University Publishing House "Neofit Rilski", ISBN: 978-954-00-0326-9

The monograph *The Suspense of Horror and the Horror of Suspense* is based on her defended PhD thesis. The comparative study is focused on the ways of building suspense in Stephen King's novels *The Shining* (1977) and *Carrie* (1974) and their film versions – *The Shining* (1980) directed by Stanley Kubrick, *The Shining* (1997) directed by Mick Garris, *Carrie* (1976) directed by Brian De Palma, and the most recent cinematic adaptation of *Carrie* (2013) directed by Kimberly Peirce. Adopting a complicated but precise analytical approach the author has provided a classification of the suspense motifs and episodes, as well as of the narrative techniques employed in their construction.

A significant scholarly contribution is the identification and systematization of three major models: Gradually Developed Suspense Motifs, Climactic Suspense Episodes, and Mini Suspenseful Episodes. Their operation is related to a comprehensive and productive study of narrative categories and techniques: focalizer and its manifestations; parallel editing; manipulation of time through analeptic fragments and interruption of linear narration. The research reveals some important observations and conclusions about the categories of **order**, **frequency**, and **duration** especially regarding the specific suspense episodes.

The research makes the claim of being the first systematic study of suspense suggesting innovative ways of building it in two types of horror narrative – literary and cinematic.

In her habilitation work, published as a monograph entitled *Stephen King: New Reflections and Refractions*, Maria Anastasova continues her examination of Stephen King's works, defining the following research objective: "... the basic aim of the present research is to contribute to bridging this gap by an attempt at exploring the novels written by Stephen King between 2011 and 2021. Following the example set forth by other scholars (Magistrale, Reino), who have explored King's canon dividing it in decades, I would dub this period of his career "the fifth decade" (p. 6). The study covers specifically the novels *11/22/63* (2011), *Joyland* (2013), *Doctor Sleep* (2013), *Mr. Mercedes* (2014), *Revival* (2014), *Finders Keepers* (2015), *End of Watch* (2016), *The Outsider* (2018), *The Institute* (2019), and *Later* (2021).

I would like to point up the structure and the analytical paradigm in which the canon of Stephen King is examined.

The monograph includes an introduction, three main chapters, and conclusions. The first chapter demonstrates Maria Anastasova's deep literary-critical awareness in her presentation of the interpretative tendencies regarding the most recent publications on King's works outlining some contemporary observations about: the figure of the writer in the development of American literature; comparisons with other authors highlighting some formative influences; psychological aspects in the research; criticisms.

The second and third chapters contain a detailed analysis of the selected books divided into two main research aspects: the new protagonists and the new antagonists in King's novels belonging to the so-called fifth decade.

The object of investigation in the second chapter are three categories of protagonists: male, female, and child characters. The research idea is to identify the different creative approaches to the three types of protagonists, as new creative trends in the diegesis of King's most recent novels. The provided comparisons with his earlier characters outline the new refractions.

The third chapter is focused on the characteristics of evil in King's most recent novels. The analysis is based on the writer's creative leanings towards Carl Jung's ideas ("... a writer is unaware

of what he's really writing until after he is done. It's like drawing pictures in a dark room, and then a sudden illumination shows you what you've been drawing. This seems to me to be a very Jungian concept. (...) Never mind making theme. Let's not make theme. Let's let theme make its own story.") and his distinction between "inside evil" (which comes from people) and "outside evil" (a devastating force threatening humanity). According to Anastasova, King's works are a "gothic reflection of the real world, the monsters are us."

Maria Anastasova's academic contribution is connected with the changes in King's canon as a relation to the creative elements from the past and their adaptation to the new reality: "If the previous decades of Stephen King's career as a writer were dominated by horror and fantasy, his latest novels reveal a preference for the detective story. Works like *Joyland*, *Mr. Mercedes*, *Finders Keepers*, and *End of Watch* are in essence criminal novels." (p. 122-123)

An important research focus is put on the so-called rites-of-passage in the actions of villains that go beyond the crime itself. Another essential observation concerning the changes in King's canon are the characters who take the role of surrogate fathers, as a chance to overcome their traumatic past.

Maria Anastasova systematizes some more changes in the late canon of Stephen King: regarding the male characters, the image of the detective is predominant and it seems to have replaced the image of the writer, which was typical of the author's earlier works; women are peripheral characters and support the males on their way to social rehabilitation. Children characters are distinguished as an important entity in King's fictional universe – they are generally exceptionally gifted, insightful, brave, and of hybrid nature combining the characteristics of both a child and an adult. However, according to the writer's new creative ideas, they must learn how to control their supernatural talents because of their inevitable capacity for evil. According to Maria Anastasova, this is an allusion to the problem of aggression in children nowadays.

The author also explores the paradigm of evil in King's recent novels, especially the manifestations of "inside evil", following the

Jungian idea of the shadow in a person. In a contemporary sense, it is interpreted as the dark side of modern technology. According to Maria Anastasova, following Dale Bailey, the classic horror cliché of “the haunted house might evolve into the haunted machine.” (p. 80)

In the novels *Doctor Sleep* and *The Outsider*, the images of “outside evil” – the monsters – are also transformed because they are avatars of our troubled reality. In November *11/22/63*, a new narrative trend has been observed – the mixing of historical facts with fictional elements.

Criticism of modern media is identified in the novella *If It Bleeds* (2020) as the character – a journalist – is a demonic being resembling El Cuco. This interpretation is suggested by King’s words: “Monsters are real, and ghosts are real too. They live inside us, and sometimes, they win.”

In the conclusion of her monograph, Maria Anastasova summarizes her precise observations that Stephen King’s novels published between 2011 and 2021 combine different genre forms, realistic, and fictional elements.

The author’s excellent research training is evidenced by the sketch of the future development of her research on Stephen King’s oeuvre: his short stories, narrative techniques, intertextual references, the specificity of his secondary characters, intertextual influences, psychological interpretations, and film versions.

Maria Anastasova is the co-author of a university textbook with an independent part: Anastasova, Maria (2012): Pre-Translation. In: Gergana Apostolova (Ed.), *Analyzes*, Blagoevgrad, pp. 168-178. ISBN: 978-954-680-822-6

She is part of the team of authors of two textbooks with texts for translation: Anastasova, M., Bagasheva, M., Manova-Georgieva, Y., Chankova, Y., Kostadinova, D., Markova, Z., Andonova-Kalapsazova, E., Sakareva, Iv. (2021): *Practice Makes Perfect*. Sofia: Viktoriizdat, ISBN: 978-619-91603-4-3; Apostolova, G., Boyadzhieva, E. (2006): *Translation Practice for Undergraduates of English and American Studies*. Blagoevgrad. ISBN-10: 954-680-397-9; ISBN-13: 978-954-680-397-9.

Maria Anastasova has presented 15 academic articles, 4 of which deal with the problems of her PhD thesis, and one review of an event. The author deals with interesting aspects of translation: literary translation and style; literal translation; editing of the English translation of academic texts; comparative studies (“The Idea of the Bad Place in Edgar Allan Poe’s *The Fall of the House of Usher* and in Stephen King’s *The Shining*”) and other issues.

In the list of her original scientific contributions, Maria Anastasova accurately mentions her scholarly achievements. The habilitation work is the first extensive research on Stephen King’s most recent works in Bulgaria regarding: the newest trends in the development of his canon and style through the analytical presentation of ten novels belonging to the author’s fifth decade; classification of the characters; metaphoric opposition of “inside evil” and “outside evil”. The comparative articles “Captain Ahab and Jack Torrance in Their Darkness and Madness” (2023); “Puritan Projections in Nathaniel Hawthorne’s *The Scarlet Letter* and Stephen King’s *Carrie*” (2021); “The Idea of the Bad Place in Edgar Allan Poe’s *The Fall of the House of Usher* and in Stephen King’s *The Shining*” (2020) are innovative because they try to find Stephen King’s place in the development of American literature.

Conclusion: The works presented by Chief Asst. Prof. Maria Dimitrova Anastasova, PhD are of high academic, research, and educational-practical value. As a lecturer, she is engaged in serious teaching activity and works actively with the students.

All this has convinced me to recommend with confidence to the respected scientific panel awarding Maria Dimitrova Anastasova the educational and academic position “associate professor” in professional field 2.1. Philology (Literature of the Peoples of Europe, America, Africa, Asia and Australia – American Literature).

24 October 2023

Reviewer: Prof. Kalina Lukova, DSn